

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

จากการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามพบว่าตำแหน่งผู้สืบทอดจากท่านรซูล ﷺ (คืออัลลลอฮ์ อะลีย์ฮะซัลลัม)² ที่เรียกว่าเคาะลีฟะฮ์ หรืออิมามะฮ์ (ผู้นำสูงสุด) นั้น ได้เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อท่าน อับูบักร อิบน์ อะบีกุฮาฟะฮ์ رضي الله عنه (เราะฎียัลล่อฮูอันฮู)³ ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนี้เป็นท่านแรกหลัง การจากไปของท่านรซูล ﷺ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาณาจักรอิสลามที่จะต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งอิมาม เพื่อความเป็นเอกภาพของประชาชาติมุสลิม

อิมามจึงต้องทำหน้าที่ทั้งด้านศาสนจักรและอาณาจักรพร้อมกันเพราะอิสลามไม่ได้แบ่งแยก ระหว่างทั้งสองหน้าที่ทางศาสนาของอิมามที่สำคัญคือ เป็นผู้นำในการนมาซรวมในมัสยิดและการคุฏ บะฮ์(เทศนาธรรม)ในวันศุกร์ การเป็นผู้นำในการนมาซถือเป็นเครื่องหมายของความเป็นประมุขทาง ด้านศาสนาและการเมืองการปกครองในอิสลาม และตำแหน่งอิมามมิได้เป็นเพียงประมุขของรัฐเท่า นั้น แต่ยังเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพ เป็นผู้ส่งกองทัพออกศึกในต่างแดน แต่งตั้งแม่ทัพนายกอง และ ฝึกสอนนักรบในการต่อสู้กับศัตรูผู้มารุกราน

การเชื่อฟังอิมามนั้นเป็นหลักการหนึ่งของอิสลามเพราะการศรัทธาของมุสลิมจะไม่สมบูรณ์ หากปราศจากการเชื่อฟังต่ออิมาม การเชื่อฟังและการภักดีต่ออิมามเป็นหลักการหนึ่งของความศรัทธา ซึ่งมุสลิมเชื่อว่าอิมามมีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง เป็นผู้นำทางสุ่องค์อัลลอสและเป็นผู้ปกป้อง ศาสนาของอัลลอส บรรดาอิมามจะเป็นเหตุแห่งสันติสุขสำหรับประชาคมโลก มุสลิมต้องเชื่อว่าคำสั่งใช้และคำสั่งห้ามของบรรดาอิมามก็คือคำสั่งใช้และคำสั่งห้ามของพระองค์อัลลอสซึ่งจะต้องเชื่อฟัง การเป็นมิตรหรือการเป็นศัตรูต่อบรรดาอิมามก็เท่ากับเป็นการเป็นมิตรหรือการเป็นศัตรูต่อองค์ อัลลอส ดังนั้นอิสลามจึงห้ามปฏิเสธอิมาม เพราะการปฏิเสธอิมามก็เท่ากับปฏิเสธท่านรซูล ﷺ |ปฏิเสธ องค์อัลลอสเช่นกันดังปรากฏในอัลกุรอานว่า :

¹ รซูล คือ ศาสนทูตของอัลลอส

² เป็นคำภาษาอาหรับแปลว่า ขอความโปรดปรานของอัลลอสและสันติจึงมีแต่ท่านรซูลเป็นพรภาวนาที่มุสลิมกล่าวต่อท้าย เมื่อกล่าวถึงนามของท่าน

³ เป็นคำภาษาอาหรับแปลว่า พระองค์อัลลอสพึงพอพระทัยต่อบรรดาเคาะฮาบะฮ์ เป็นพรภาวนาที่มุสลิมกล่าวต่อท้ายเมื่อ กล่าวถึงนามของเคาะฮาบะฮ์

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى
 الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۗ... الآية ﴿٥٩﴾

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลายจงเชื่อฟังอัลลอฮ์ และเชื่อฟังรซูลﷺ และ(เชื่อฟัง)ผู้ปกครอง
 ในหมู่พวกเจ้าด้วย“ (อันนิซาอ์ : 59) อายะฮ์(โองการ)นี้ ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับ อับดุลลอฮ์ อิบน์ หุ
 ซาฟะฮ์ เมื่อท่านรซูล ﷺ ส่งออกไปทำสงคราม¹ คำว่า (اولى الأمر منكم) อัญญาอะบะรีย
 (1992 ค.ศ. : 4 / 150) ได้ให้ความหมายว่า อัลอุมะรออ์(ผู้บังคับบัญชา) ส่วนอิบนุ กะษีร (1999 ค.ศ.
 : 2/303) ได้ให้ความหมายว่า อัลอุมะรออ์ และอูละมาอ์(นักปราชญ์) อัลวาหิดีย (1997 ค.ศ. : 136)
 ได้กล่าวว่า อายะฮ์นี้ประทานลงมาเกี่ยวการรักดีต่อผู้นำ หรือผู้ปกครอง

และท่านรซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

من أطاعني فقد أطاع الله ، ومن عصاني فقد عصى الله ، ومن أطاع

أميري فقد أطاعني ، ومن عصى أميري فقد عصاني .

ความว่า “ผู้ใดเชื่อฟังต่อข้า)รซูล (แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ✓ และผู้ใดทรยศต่อข้า)
 รซูล (แท้จริงเขาผู้นั้นได้ทรยศต่ออัลลอฮ์ ✓ เช่นกัน และผู้ใดเชื่อฟังต่อผู้นำของข้า)รซูล (แท้จริงเขา
 ได้เชื่อฟังต่อข้า)รซูล (และผู้ใดทรยศต่อผู้นำของข้า)รซูล (แท้จริงเขาได้ทรยศต่อข้า(รซูล)”²

จะเห็นได้ว่าอายะฮ์อัลกุรอานและหะดีษของท่านรซูลﷺ ตั้งใช้ให้มุสลิมเชื่อฟังอิมาม
 พร้อมกับสั่งใช้ให้เชื่อฟังต่อพระองค์และรซูลﷺ ของพระองค์ ในการเชื่อฟังต่ออิมามนั้นเป็นสิ่งที่
 บังคับใช้ต่อบรรดามุสลิม ในทางกลับกันหากผู้ใดไม่เชื่อฟังต่ออิมามพระองค์อัลลอฮ์ ✓ จะทรงรัง
 เกียจพวกเขาดังที่ท่าน ﷺ ได้กล่าวว่า :

¹ บันทึกโดย อัลบุคอรี กิตาบ 65, باب 11, เล่ม 1, หน้า 949 - 950 , หมายเลข 4584 มุสลิม กิตาบ 33, باب 8 , เล่ม 3,
 หน้า 1465, หมายเลข 1834. อับูดาวูด กิตาบ 9 , باب 96 , เล่ม 3, หน้า 92, หมายเลข 2624. อันนะซาอี กิตาบ 39, باب
 28, เล่ม 3, หน้า 879, หมายเลข 3910. อัลวาหิดีย (1997 ค.ศ. : 135)

² บันทึกโดย อัลบุคอรี กิตาบ 93, باب 1, เล่ม 1, หน้า 1496, หมายเลข 7137. มุสลิม กิตาบ 33, باب 5, เล่ม 3, หน้า
 1466 , หมายเลข 1835 อันนะซาอี กิตาบ 39, باب 27, เล่ม 3, หน้า 879, หมายเลข 3910. อิบน์มาญะฮ์ กิตาบ 24, باب
 39, เล่ม 2, หน้า 151, หมายเลข 2859. อัลบานีย คอเหยยะหุสุนันอันนะซาอี กิตาบ 39, باب 27, เล่ม 3, หน้า 879, หมายเลข
 3909.

من أهان سلطان الله في الأرض أهانه الله

ความว่า “ ผู้ใดถูกเหยียดหยามไม่เชื่อฟังต่อสุลต่าน(ผู้ปกครอง)ของอัลลอฮ์บนพื้นแผ่นดินนี้ พระองค์อัลลอฮ์ จะเหยียดหยามพวกเขา “ ¹

การเชื่อฟังอิมามถือเป็นหลักการสำคัญ ซึ่งทุกกลุ่มทุกสำนักก็มีความเห็นที่สอดคล้องกันแต่ทว่าการดำรงตำแหน่งอิมาม คุณสมบัติของอิมาม อำนาจหน้าที่ของอิมาม สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่ออิมามเป็นประเด็นที่มีความแตกต่างระหว่างทัศนะอะฮฺลิซซุนนะฮฺ กับชีอะฮฺ ซึ่งมีการละเอียดดังต่อไปนี้

1. การดำรงตำแหน่งอิมาม

ตามที่ปรากฏในอัลกุรอาน (อันนิซาอ์ : 59) ซึ่งมีความหมายว่า มุสลิมทุกคนต้องเชื่อฟังต่อ อิมาม ซึ่งการเชื่อฟังต่ออิมามเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ แต่ปัญหาการดำรงตำแหน่งอิมามนับเป็นหัวข้อที่ต้องศึกษาระหว่างอะฮฺลิซซุนนะฮฺ และชีอะฮ์

กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮ์เห็นว่า ตำแหน่งอิมามนั้นวาญิบ(เป็นสิ่งจำเป็น)จะต้องมีและเป็นสิทธิของประชาชาติที่จะเลือกอิมามขึ้นมา ดังที่ อนุบักกร อิบนุ อะบีกุซาฟะฮ์ رضي الله عنه เป็นอิมามของบรรดามุสลิม โดยได้รับการคัดเลือกและเป็นที่ยอมรับจากบรรดาประชาคมมุสลิมเอง หลังจากการเสียชีวิตของท่านรซูล ﷺ ซึ่งมุฮัมหมัด อับดุลกอเดร์ (1984 ค.ศ. : 227) ได้กล่าวว่า อิสลามได้กำหนดไว้ว่าการคัดเลือกอิมามเป็นสิทธิของประชาชาติมุสลิม

ส่วนกลุ่มชีอะฮ์ เชื่อว่า ตำแหน่งอิมามนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักการศรัทธา ซึ่งพระองค์อัลลอฮ์ได้กำหนดไว้แล้วในหมู่ผู้ที่มีคุณธรรม เพื่อจะได้ดำรงไว้ซึ่งบทบาทอันสำคัญยิ่ง โดยที่พระองค์ทรงประทานวะฮยู(วิวรณ์) มายังท่านรซูลของพระองค์เพื่อแต่งตั้งท่านอะลี อิบนุ อบีฏอ์ رضي الله عنه ที่เหมาะสมที่สุด² หลังจากประกอบพิธีฮัจญ์ครั้งสุดท้ายและแต่งตั้งอิมามหลังจากนั้นจากลูกหลานของท่านซึ่งมูรตะฎอ มุฏาะฮารี (2544 พ.ศ. : 80) กล่าวว่า ตำแหน่งอิมามเป็นตำแหน่งจากอัลลอฮ์ ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นอิมามได้จะต้องถูกแต่งตั้งโดยอัลลอฮ์

2. คุณสมบัติของอิมาม

¹ บันทึกโดย อัลติรมีซีฮฺ กิตาบ 34, บาบ 47, เล่ม 4, หน้า 96, หมายเลข 2231. ได้วิจารณ์ทัศนะนี้ว่า ทัศนะหะซัน อัลบานียฺ ในซิลซิละฮฺอัศศอฮียะฮฺ, เล่ม 5, หน้า 376, หมายเลข 2297.

² คือสถานที่ที่อยู่ระหว่างมักกะฮ์กับมะดีนะฮ์

ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วตอนต้นว่า ตำแหน่งอิมามนั้นเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจในการปกครองทั้งศาสนาจักรและอาณาจักร ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดและมั่นคงในการปกครอง ซึ่งคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งอิมามได้นั้นมีความเห็นแตกต่างกันระหว่างอะฮฺลิซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓ ดังนี้

กลุ่มอะฮฺลิซุนนะฮฺ ✓ ถือว่าอิมามเป็นสามัญชนธรรมดาที่ปราศจากอำนาจหรือคุณสมบัติที่เหนือธรรมชาติ ได้รับการคัดเลือกมาจากบรรดามุสลิมโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีสติสัมปชัญญะ มีคุณวุฒิ และเป็นที่รู้จักกันถึงการเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ซึ่งอัชชะยิด มุฮิบุดดีน อัลคอกูบ (2528 พ.ศ. : 94 - 95) ได้กล่าวว่า อิมามเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามอัลกุรอานและซุนนะฮฺ ✓ อิมามจะต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยการปรึกษาหารือร่วมกัน

ส่วนกลุ่มชีอะฮฺ ✓ เห็นว่า อิมามเป็นบุคคลมะอฺซุม(ไร้บาป)เหมือนกับท่าน ซึ่งอัลมุซอฟฟัร¹(มปป : 67) กล่าวไว้ว่า พวกเราเชื่อว่า อิมามก็เหมือนท่านรซูล คือ บริสุทธิ์ ปราศจากความผิด และถูกปกป้องรักษาจากความชั่ว ทั้งที่เปิดเผยและเร้นลับ ตั้งแต่เป็นเด็กจนกระทั่งตาย และถูกปกป้องให้พ้นจากความผิดพลาดและหลงลืม

3. อำนาจหน้าที่ของอิมาม

ท่านรซูล ได้กล่าวว่า

الإمام الأعظم الذي على الناس راع وهو مسؤول عن رعيته

... الحديث

ความว่า “ อิมามผู้ยิ่งใหญ่ เป็นผู้คุ้มครองดูแลมนุษยชาติ และเขาจะเป็นผู้รับผิดชอบในทุกๆกิจการใดๆก็ตาม...”²

จากหะดีษดังกล่าว อิมามเป็นผู้มีอำนาจ เป็นผู้ที่รับหน้าที่ให้มาดำรงตำแหน่งผู้นำในการปกครองแผ่นดิน ซึ่งการปกครองนั้นจะไม่ออกไปจากแนวทางที่พระองค์กำหนดไว้

¹ มุฮัมหมัดริฎอ อิบน์ มุฮัมหมัด รู้จักในนามว่า อัลมุซอฟฟัร เกิดในปี1322 ฮ.ศ. เสียชีวิตในปี 1384 ฮ.ศ. เป็นชาวอับนัญฟี ประเทศอิหร่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอุศูลุดดีน เป็นนักวิชาการชีอะฮฺ (อัลชีริกกี , 1999 ค.ศ. : 6 / 127)

² บันทึกโดย อัลบุคอรียฺ กิตาบ 65, บาบ1, เล่ม 1, หน้า 1497, หมายเลข .7138 มุสลิม กิตาบ 30, บาบ 5, เล่ม 3, หน้า 1459, หมายเลข _ .1829 อบูดาวูด กิตาบ 14 , บาบ 1, เล่ม 3, หน้า 342 , หมายเลข 2928.

กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺมีทัศนะว่า อำนาจหน้าที่ของอิมามคือ การปกป้องรักษาศาสนาและบริหารกิจการแผ่นดิน แต่จะใช้อำนาจนี้ในฐานะผู้สืบทอดจากท่านรซูล ﷺ ซึ่งจะไม่ออกนอกเหนือไปจากที่อัลกุรอานและอัลหะดีษได้บัญญัติไว้ อับดุลลอฮฺ อิบน์ อุมร์ (1987 ค.ศ. : 335) ได้กล่าวว่า อำนาจหน้าที่คือการพยายามปฏิบัติตามหน้าที่ของอิมามตามที่ได้บัญญัติไว้ใน อิสลามนั้นคือการปกป้องศาสนาและบริหารราชการแผ่นดิน

ส่วนกลุ่มชีอะฮฺมีทัศนะว่า อิมามมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลทุกเรื่องที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือ เช่น เรื่องอะฮฺกาม(บัญญัติทางศาสนา) เรื่องกฏอ(การพิพากษาตัดสินคดี) เรื่องตัชรีอ(การบัญญัติกฎหมาย) เรื่องตัฟซีร(การอธิบายความหมายอัลกุรอาน) และเรื่องตะอูวีล(การตีความอัลกุรอาน) (อัลมุซอฟฟิร, มปป. : 56) ตำแหน่งอิมามเป็นเสมือนตำแหน่งรซูลที่ได้รับวะฮยูจากอัลลอฮฺในการบริหาร ดังนั้นการกระทำและการปกครองของอิมามจึงเป็นการกระทำที่ได้รับคำสั่งโดยตรงจากอัลลอฮฺ

4. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่ออิมาม

อิมามเป็นผู้นำของประชาชน ซึ่งประชาชนทั้งหลายต้องเชื่อฟังและภักดีต่ออิมาม

กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺมีทัศนะว่า จะต้องเชื่อฟังและภักดีต่ออิมามตราบใดที่อิมามนั้นไม่สั่งให้ให้กระทำในสิ่งที่เป็นมะอฺศียะฮฺ(สิ่งต้องห้ามตามศาสนบัญญัติ) มุฮัมหมัด รอซิด ริฎอ (1994 ค.ศ. : 34) ได้กล่าวว่าเมื่อประชาชนได้ให้สัตยาบันต่ออิมามแล้ว หลังจากนั้นประชาชนจะต้องให้ความภักดีต่ออิมาม ในการเชื่อฟังต่ออิมามนั้นเป็นสิ่งที่บังคับใช้ต่อบรรดามุสลิม โดยมีเงื่อนไขว่าอิมามเหล่านั้นต้องไม่สั่งใช้ในสิ่งที่เป็นมะอฺศียะฮฺแต่ถ้าอิมามสั่งใช้ในสิ่งที่เป็นมะอฺศียะฮฺก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งเหล่านั้น ท่านรซูล ﷺ ได้กล่าวว่า :

لا طاعة في معصية الله إنما الطاعة في المعروف

ความว่า “ไม่มีการเชื่อฟังในสิ่งที่เป็นมะอฺศียะฮฺ แท้จริงการเชื่อฟังนั้นเฉพาะในสิ่งที่ดีเท่านั้น”¹

ส่วนกลุ่มชีอะฮฺมีทัศนะว่า สิ่งใดที่เป็นคำสั่งใช้ของอิมาม ประชาชนจะต้องเชื่อฟังและภักดีโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ เพราะอิมามเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากอัลลอฮฺ อัลตีญานี (2541 พ.ศ. ก : 46) กล่าวว่า

¹ บันทึกโดย อัลบุคอรีญ กิตาบ 95, باب1, เล่ม 1, หน้า 1521, หมายเลข 725, .4340มุสลิม กิตาบ 33, باب 8, เล่ม 3, หน้า1469, หมายเลข 1840. อนุตาวูด กิตาบ 9 , باب 96, เล่ม 3, หน้า 93, หมายเลข 2625. อัลบานียู ในซิลซิละฮฺ อัศศอฮียะฮฺ เล่ม 1, หน้า 351, หมายเลข 181.

ว่า พวกชีอะฮ์เชื่อว่า ตำแหน่งอิมามนั้นถูกประทานมาจากอัลลอฮ์ ซึ่งพระองค์ได้ให้สัญญาไว้กับบ่าวของพระองค์ที่ได้ทรงเลือกสรรแล้วในหมู่ผู้มีคุณธรรม

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นปัญหาสำคัญที่มุสลิมควรทราบถึงประเด็นต่างๆที่มีความแตกต่างและมีความเหมือนกันในเรื่องเกี่ยวกับอิมามะฮ์ระหว่างอะฮ์ลิซุนนะฮ์และชีอะฮ์ ซึ่งเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและสับสนยิ่ง สิ่งเหล่านี้จำเป็นจะต้องนำมาศึกษาเปรียบเทียบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปหาข้อเท็จจริงต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาปัญหาดังกล่าว

อัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัลกุรอาน

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيعُوْا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْا الرَّسُوْلَ وَاُوْلٰى
الْاَمْرِ مِنْكُمْ

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลายจงเชื่อฟังอัลลอฮ์และเชื่อฟังรซูล และ(เชื่อฟัง)ผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าด้วย “(อันนิซาอู : 59)

อัลหะดีษ

من أطاعني فقد أطاع الله ، ومن عصاني فقد عصى الله ، ومن أطاع

. أميرني فقد أطاعني ، ومن عصى أميرني فقد عصاني

ความว่า “ผู้ใดเชื่อฟังต่อข้า)รซูล (แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ✓ และผู้ใดทรยศต่อข้า)รซูล (แท้จริงเขาผู้นั้นได้ทรยศต่ออัลลอฮ์ ✓ เช่นกัน และผู้ใดเชื่อฟังต่ออิมามของข้า(รซูล) แท้จริงเขาได้เชื่อฟังต่อข้า(รซูล) และผู้ใดทรยศต่ออิมามของข้า(รซูล) แท้จริงเขาได้ทรยศต่อข้า(รซูล)”¹

ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามทัศนะอะฮ์ลิซุนนะฮ์

¹ อ้างแล้วในหน้า 2

จากการศึกษาค้นคว้าตำราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอิมามะฮฺ ผู้วิจัยพบว่ามิตำราภาษาอาหรับและภาษาไทยของอะฮฺลิสซุนนะฮฺและชีอะฮฺหลายเล่ม ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอเฉพาะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. อัลอัซซะฮานีย์ (1994 ค.ศ.) ได้เขียนหนังสือชื่อ กิตาบุลอิมามะฮฺ วัลร็อดคุดะลา อรรอฟีญาฮฺฮฺ กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับอิมามะฮฺตามทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺว่าการเลือกและการแต่งตั้งอิมามนั้น เป็นสิทธิของประชาชน ส่วนอิมามตามทัศนะชีอะฮฺอิษนาอะชาเรียนั้นถือว่าอิมามเป็นส่วนหนึ่งของหลักการศรัทธา และเป็นสิ่งที่จะทำให้การศรัทธานั้นมีความสมบูรณ์

2. อัลอามิดี (1992 ค.ศ.) ได้เขียนหนังสือชื่อ อิมามะฮฺมินอับการุ อัลอัฟการุ ฟิอุศลุคุดดีน ได้กล่าวถึงเรื่องอิมามะฮฺในประเด็นที่เกี่ยวกับความจำเป็นสำหรับตำแหน่งอิมามะฮฺในฐานะเป็นผู้นำประเทศ โดยมีเงื่อนไขต่างๆของอิมามเช่น เป็นมุสลิม มีเสรีภาพ มีความยุติธรรม เป็นต้น ท่านได้ยืนยันการเป็นอิมามของเศาะหาบะฮฺทั้ง 4 ท่านคือ อับบักร رضي الله عنه , อุมร์ رضي الله عنه , อุมมาน رضي الله عنه , อะลี رضي الله عنه และตอบโต้การกล่าวอ้างของชีอะฮฺว่าท่านอะลี رضي الله عنه ได้รับการแต่งตั้งเป็นอิมามจากท่านรซูล ﷺ

3. อับดุลลอฮฺ อิบน์ อุมร์ (1987 ค.ศ.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิมามะฮฺในวิทยานิพนธ์เรื่อง อิมามะฮฺตุลอุชมาอินดาอะฮฺลิสซุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าอิมามะฮฺเป็นสิ่งที่จำเป็นดังปรากฏในอัลกุรอาน อัลหะดีษ เป้าหมายที่สำคัญของการเป็นอิมามก็คือ ปกป้องรักษาศาสนาและบริหารราชการแผ่นดินท่านได้ยืนยันในการเป็นอิมามของอับบักรและอะลีว่าเป็นการเลือกจาก ประชาชน และมีการให้สัตยาบันโดยประชาชน

ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามทัศนะชีอะฮฺ

1. มุฮัมหมัดอัลหะซัน อัลญูซี (1979 ค.ศ.) ได้เขียนในหนังสือชื่อ อัลอิกติศอดฟีมายะตะอัลละกูบิลอิฮฺติกอด ได้กล่าวถึงอิมามะฮฺในตอนหนึ่งว่า อิมามะฮฺเป็นตำแหน่งที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชนซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้ไร้บาป มีความประเสริฐ และเป็นตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺ ท่านยอมรับการมีอยู่ของอิมามทั้ง 12 ท่าน

2. อัลมุซอฟฟิร (ม.ป.ป.) ได้เขียนในหนังสือชื่อ อะกออิดุลอิมามียะฮฺ ได้กล่าวว่าอิมามเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานของอิสลามและการศรัทธาของมนุษย์ไม่สามารถจะสมบูรณ์หากปราศจากการศรัทธาในการเป็นอิมาม คุณลักษณะของอิมามนั้นเป็นผู้ที่กล้าหาญ มีความบริสุทธิ์ ความฉลาดและความรู้ของอิมามมาจากการได้รับการศึกษาจากอิมามคนก่อน สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ท่านจะได้รับการตลใจจากอัลลอฮฺเช่นเดียวกับบรรดานบีทั้งหลาย

3. ข้อติญานี้ (2541 พ.ศ. ก) ได้เขียนหนังสือ ขอลูกอยู่กับผู้สตัยัจจริง ได้กล่าวถึงอิมามะฮุในตอหนึ่เกี่ยวกับหลักความเชื่อในเรื่องอิมามว่าตำแหน่งอิมามหมายถึง ตำแหน่งประมุขของประชาชาติที่ประเสริฐ ตำแหน่งนี้ต้องประกอบด้วยความดีงามอย่างมากมายและต้องมีคุณสมบัติที่โดดเด่นเป็นพิเศษนั่นคือ มีความรู้ ความกล้าหาญ ความสุขุม ความบริสุทธิ์ ความเอื้อเฟื้อ ความมกน้อย ความยำเกรงต่ออัลลอฮุ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุในครั้งนีผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความหมายและความสำคัญของอิมามะฮุ ✓
2. ศึกษาแนวความคิดอิมามะฮุ ✓ ในทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓
3. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓

ความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ อินชาอัลลอฮ ✓ (ด้วยความประสงค์ของอัลลอฮ ✓)

การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓ ในครั้งนีผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องอิมามะฮุ ✓
2. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ในทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓
3. สามารถเข้าใจข้อแตกต่างแนวคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ระหว่างทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓
4. เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดของอิมามะฮุ ✓ ตามทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓ โดยได้แยกประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ตามทัศนะของอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓
2. ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ✓ ตามทัศนะของชีอะฮฺ ✓ อิมามียะฮฺ ✓ อิษนาอะฮฺ ✓
3. ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องอิมามะฮุ ✓ ระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การใช้เชิงอรรถจะใช้ในกรณีต่อไปนี้คือ

ก. การอ้างอิงหะดีษโดยจะระบุหมายเลขกิตาบ , บาบ , เล่ม , หน้า และหมายเลขกำกับของหะดีษจากหนังสือรวบรวมหะดีษที่แพร่หลาย ส่วนหะดีษนอกเหนือจากบुकอร์และมุสลิม ผู้วิจัยจะพยายามบอกสถานภาพของหะดีษ

ข. การอธิบายคำศัพท์ในเชิงอรรถจะอธิบายเฉพาะคำศัพท์ภาษาอาหรับที่สำคัญ

ค. การบอกประวัติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอุศูลุดดีนทั้งโดยตรงและทางอ้อมในงานวิจัยจะบอกเฉพาะชื่อและปีที่เสียชีวิต

ง. การอธิบายชื่อสถานที่ ชื่อกลุ่ม นิคมต่างๆ

2. การอ้างอิงอัลกุรอานจะระบุชื่อซูเราะฮ์ หมายเลขอายะฮ์ และความหมายโดยจะอธิบายจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย ของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ฉบับแปล ศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน อัลมาดีนะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย

3. การอ้างอิงทั่วไปผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม, ปี โดยระบุปี ฮ.ศ., ค.ศ., พ.ศ. และในกรณีที่ เป็นภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยจะเขียนเป็นภาษาไทย

4. การศึกษาข้อมูลชีอะฮ์จะศึกษาเฉพาะ ✓ นิกายอิมามี่ยะฮ์ ✓ อิษนาอะฮ์ เนื่องจากเป็น นิกายที่แพร่หลายในปัจจุบัน

5. การกล่าวนามบุคคลในงานวิจัยจะใช้นามที่รู้จักกันแพร่หลาย

5. ผู้วิจัยจะใช้คำภาษาอาหรับโดยเฉพาะคำที่แพร่หลายและมีคำศัพท์ภาษาไทยภายในวงเล็บ เฉพาะคำแรกเท่านั้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

แนวคิดชีอะฮ์ ✓ คือแนวความคิดของชีอะฮ์ ✓ อิษนาอะฮ์ ซึ่งถืออิมาม 12 คนเป็นหลัก เริ่มจากท่านอิมามอะลี อิบน์ ✓ อับีฏอลิบ จนถึง อิมามมะฮ์ ✓ ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเอกสารที่ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของ อิมามะฮฺ ✓ พร้อมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับอิมามะฮฺ ✓ ระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ และชีอะฮฺ ✓ มีวิธีการ ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร

- 1.1 ศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) และทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เกี่ยวข้องกับ อิมามะฮฺ ✓ ตามทัศนะของอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ✓ จากตำราภาษาอาหรับ
- 1.2 แยกข้อมูลเอกสารตามหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย แล้วค้นหาข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับ หัวข้อย่อย
- 1.3 ศึกษาและวิเคราะห์ตามหัวข้อที่กำหนด
- 1.4 ศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) และทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เกี่ยวข้องกับ อิมามะฮฺ ✓ ตามทัศนะของชีอะฮฺ ✓ จากตำราภาษาอาหรับ และภาษาไทย
- 1.5 แยกข้อมูลตามหัวข้อใหญ่และย่อย
- 1.6 ศึกษาและวิเคราะห์ตามหัวข้อที่กำหนด

2. วิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและสรุป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สำนักวิทยบริการจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามยะลา วิทยาเขตยะลา
4. เว็บไซต์ต่างๆ เช่น
 - www.binternet.com
 - www.sunnahcyber.com
 - www.al-sunnah.com
 - www.al-Islam.com
5. CD ต่างๆ เช่น
 - Noor 2 P.O Box 37185 – 3857 , Qom, Iran.
 - Hadith Encyclopedia Rashid al-Maktum, UAE.

บทที่ 2

ความหมาย ประวัติความเป็นมาของแนวคิดอิมามะฮ์

1. ความหมายของคำว่า “อิมามะฮ์”

1.1 ความหมายอิมามะฮ์ ทางภาษา

คำว่าอิมามะฮ์ มาจากรากศัพท์ของคำว่าอัมมา (أم) เช่น (أم القوم في الصلاة) หมายถึง เขานำผู้คนในการละหมาด คำว่าอิมามะฮ์ เป็น มัสคัร(อาการนาม) มาจากคำว่า อัมมา ส่วนคำว่า อิมาม เป็นคำมุฟรัด¹ และญุมอ² คือ อาอิมมะฮ์ และอะอิมมะฮ์ , อิมามหมายถึง ผู้นำ (อีรรอซี , 1998 : 22)

อิบน์ มัซซุร (1993:1/213) ได้กล่าวว่า อิมามหมายถึงผู้นำซึ่งผู้คนจะตามเขาไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี

อิมาม หมายถึงผู้นำ ซึ่งผู้คนจะปฏิบัติตามเขาทั้งคำพูด การกระทำ การเขียน และอื่นๆทั้งที่ถูกและผิด (รออิมิบ อัลอัศฟาฮานี , 1992 : 87)

อิมามและอิมามะฮ์จะให้ความหมายเดียวกันคือผู้นำ ซึ่งผู้ตามจะตามเขาไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี และจะปกป้องผลประโยชน์ของพรรคพวก

อิมามและอาอิมมะฮ์ ตามที่ปรากฏในอัลกุรอาน

คำว่า อิมามและอาอิมมะฮ์ที่ปรากฏในอัลกุรอานมีอยู่ 11 แห่ง ซึ่งจะอยู่ในรูปของ คำมุฟรัด 7 แห่ง และในรูปญุมอ 4 แห่ง จะให้ความหมายที่แตกต่างกันดังนี้

ในรูปคำมุฟรัด มีอยู่ 7 แห่ง ซึ่งมีความหมายต่างกันคือ

1. หมายถึง เส้นทาง เช่น

﴿ فَانْتَقِمْنَا مِنْهُمْ وَانَّهُمْ لِبِئَمَامٍ مُّبِينٍ ﴾

ความว่า “ดั่งนั้นเราได้ลงโทษพวกเขา และแท้จริงทั้งสองพวก อยู่บนเส้นทางที่ชัดเจนอย่างแน่นอน ” (อัลฮิจร : 79)

¹ มุฟรัด เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง เอกพจน์หรือคำที่แสดงจำนวนเพียง 1 เท่านั้น

² ญุมอ เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง พหูพจน์หรือคำที่แสดงจำนวนมากกว่า 2 ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์และ สิ่งของ

2. หมายถึง การบันทึก มีอยู่ 2 แห่ง เช่น

﴿١٢﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ

ความว่า “ และทุกสิ่งนั้นเราได้รวบรวมไว้อย่างครบถ้วนในบันทึกอันชัดเจน ” (ยาซีน : 12) และใน (อัลอิสรอ : 71)

3. หมายถึง ผู้นำมนุษยชาติ เช่น

﴿١٢٤﴾ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا... الْآيَةَ

ความว่า “ แท้จริงข้าจะให้เจ้าเป็นผู้นำมนุษยชาติ ” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 124)

4. หมายถึง เป็นแบบอย่าง เช่น

﴿٧٤﴾ وَأَجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

ความว่า “ และทรงทำให้เราเป็นแบบอย่างแก่บรรดาผู้ยำเกรง ” (อัลฟุรคอน : 74)

5. หมายถึง คัมภีร์ มีอยู่ 2 แห่ง เช่น

﴿١٧﴾ وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً... الْآيَةَ

ความว่า “ และก่อนนั้นที่คัมภีร์ของมูซา เป็นแนวทางและความเมตตา ” (ฮุด : 17) และใน (อัลอะฮ์ กอฟ : 12)

ในรูปคำญมอ ✓ มี 4 แห่งคือ

1. หมายถึง บรรดาผู้นำหรือ หัวหน้า ในการกระทำความดี มีอยู่ 3 แห่ง ดังนี้

﴿٧٣﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ... الْآيَةَ

ความว่า “ และเราได้แต่งตั้งพวกเขาให้เป็นผู้นำเพื่อแนะแนวทางที่ถูกต้อง ” (อัลอัมบี ยาอ : 73)

﴿٥﴾ وَنَجْعَلُهُمُ أَيْمَةً... الْآيَةَ

ความว่า “ และเราจะทำให้พวกเขาเป็นหัวหน้า “ (อัลเกาะศ็อส : 5)

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا... الآية ﴿٢٤﴾

ความว่า “ และเราได้จัดให้มีหัวหน้าจากพวกเขา เพื่อจะได้ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องตามบัญชาของเรา “ (อิซซัจญุดะฮฺ ▼ : 24)

2. หมายถึง บรรดาผู้นำที่ปฏิเสธการศรัทธา เช่น

وَإِنْ تَكْفُرُوا أَيْمَنْتَهُمْ مِّنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا
أَيْمَةَ الْكُفْرِ... الآية ﴿١٢﴾

ความว่า “และถ้าหากพวกเขาทำลายคำมั่นสัญญาของพวกเขา หลังจากที่พวกเขาได้ทำสัญญาไว้ และใส่ร้ายในศาสนาของพวกเขาแล้วไซ้ร้ ก็จงต่อสู้บรรดาผู้นำแห่งการปฏิเสธการศรัทธา “ (อัตเตาบะฮฺ ▼ : 12)

จากที่ได้กล่าวมา ความหมายของอิมามในรูปคำมูฟรัดนั้นคือ เส้นทาง การบันทึก ผู้นำมนุษยชาติ แบบอย่าง คัมภีร์ และความหมายในรูปคำยัมอ ▼ (อาอิมมะฮฺ ▼) คือ บรรดาผู้นำในการกระทำความดี บรรดาผู้นำที่ปฏิเสธการศรัทธา

อิมามและอะอิมมะฮฺ ▼ ที่ปรากฏในหะดีษ

คำว่าอิมามและอะอิมมะฮฺ ▼ จะปรากฏอยู่ในหะดีษหลายแห่งด้วยกัน เช่น

الإمام الأعظم الذي على الناس راع وهو مسؤول عن رعيته

... الحديث

ความว่า “ อิมามผู้ยิ่งใหญ่ เป็นผู้ปกป้องมนุษยชาติ และเขาจะเป็นผู้รับผิดชอบในทุกๆกิจการใดๆก็ตาม... “¹

سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله... إمام عادل... الحديث

¹ อ้างแล้วในหน้า 4

“มีเจ็ดกลุ่มที่จะอยู่ภายใต้ร่มเงาของอัลลอฮ์ ✓ ซึ่งจะไม่มียรมเงาใดๆ เว้นแต่ร่มเงาของพระองค์เท่านั้น คือ อิมามที่มีความยุติธรรม ...”²

الأئمة من قريش

ความว่า “ อิมามจะต้องมาจากเผ่ากูรอช ”¹ คำว่าอิมามในที่นี้หมายถึงผู้นำประชาชาตินั้นเอง

1.2 ความหมายอิมามะฮ์ ✓ ทางวิชาการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายคำว่าอิมามะฮ์ ✓ ในแง่วิชาการไว้หลายท่านทั้งอะฮฺลิซซุนนะฮ์ ✓ และชีอะฮ์ ✓

นักวิชาการกลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮ์ ✓

อัลมาวัรดี² (1985 : 60) ได้ให้ความหมายคำว่า อิมามะฮ์ ✓ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับผู้สืบทอดจากท่าน ในการพิทักษ์รักษาศาสนา และบริหารกิจการแผ่นดิน

อัลญะอ์นีย์³ (1400 : 15) กล่าวว่า อิมามะฮ์ ✓ คือ อิมามที่สมบูรณ์ ที่รับผิดชอบในเรื่องทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกนี้และศาสนา

อิบุนคอลลูน⁴ (ม.ป.ป : 211) กล่าวว่า อัลอิมามะฮ์ ✓ หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกิจการศาสนาเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชาติทั้งใน โลกนี้และโลกหน้า และหากเป็นกิจการ

² บันทึกโดย อัลบุคอรีย กิตาบ 10, บาบ 36, เล่ม 1, หน้า 132, หมายเลข 660, 1423, 6479, .6808 มุสลิม กิตาบ 12, บาบ 30, เล่ม 2, หน้า 715, หมายเลข 1031 .

¹ บันทึกโดย อิมามอะฮฺมัด เล่ม 10, หน้า 417, หมายเลข 12247, 12835. อัลบานีย ในอัลซิลซิละฮ์ อัศศอสีหะฮ์ เล่ม 3, หน้า 6-7, หมายเลข 1006, 1007 ได้วิจารณ์ว่า. ะดีษะฮะซัน

² อะดี อิบนุญญัยมฺ อัดมาวัรดี เกิดในปี ฮ.ศ. ที่ 364 ที่เมือง บัสเราะฮ์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. ที่ 450 เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอุศูลุดดีน (อัลอัลซิริกาลี, 1999: 4/ 272)

³ อับดุลมาลิก อิบนุอับดุลลอฮ์ ✓ อิบนุญญัยมฺ รู้จักในนามว่า อิมาม อัลฮารอมัยนุ เกิดในปี ฮ.ศ. 419 เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 478 (อัลอัลซิริกาลี, 1999: 4/127)

⁴ อับดุลรอฮ์ ✓มาน อิบนุญญัยมฺ อิบนุญญัยมฺ อิบนุคอลลูน เกิดที่ตุนิเซีย ในปี ฮ.ศ. 732 เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 808 ที่เมืองไคโร เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาสังคมศาสตร์ (อัลอัลซิริกาลี, 1999: 3/330)

บริหารราชการแผ่นดินก็จะต้องเป็นไปเพื่อศาสนามีผลตอบแทนเพื่อโลกหน้าด้วยเช่นกัน แท้จริงอิ
มามนั้นคือผู้พิทักษ์รักษาศาสนา และบริหารราชการแผ่นดิน

จะเห็นได้ว่าการให้ความหมายคำว่าอิมามะฮ์ ✓ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะครอบคลุมทั้งกิจ
การศาสนาและการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชาติทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

คำว่าอิมาม เคาะลีฟะฮ์ ✓ และอิมรุลมูอ ✓ มินีน มีความหมายเดียวกัน

อิบน์คอลลูน (ม.ป.ป. :185) กล่าวว่า ตำแหน่งนี้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการปกป้องศาสนา
และบริหารราชการแผ่นดิน นั่นคือ เคาะลีฟะฮ์ ✓ และอิมาม

มุฮัมหมัดรอชิด ร็ฎอ(1994 : 17) คิลาฟะฮ์ อิมามะฮ์ ✓ และอิมาระฮ์ตุลมุอมินีน ทั้ง 3 คำนี้
มีความหมายเดียวกัน คือ ผู้นำสูงสุดในรัฐบาลอิสลาม มีหน้าที่พิทักษ์รักษาศาสนาและบริหารราชการ
แผ่นดินพร้อม ๆ กัน

มุฮัมหมัดซัยยิด วากิล(1988 : 15) คำว่า คิลาฟะฮ์และอิมามะฮ์ ✓ 2 คำนี้มีความหมายเดียว
กันในทัศนะของอิสลาม มีจุดประสงค์เดียวกันคือรับผิดชอบในกิจการของคนมุสลิม เกี่ยวกับการ
บริหารราชการแผ่นดินและกิจการศาสนาไปพร้อม ๆ กัน

อิมามใช้เรียกโดยทั่วไปสำหรับผู้นำสูงสุด และคำว่าอิมาม จะมีความหมายเดียวกันกับคำว่า
เคาะลีฟะฮ์ ✓ อุบษะฮ์รอฮ์ ✓ (มปป: 19) ได้กล่าวว่า คำว่าเคาะลีฟะฮ์ ✓ เป็นบุคคลที่มาดำรง
ตำแหน่งเป็นผู้นำของอิสลาม ากท่านรซูล และได้ชื่อว่าอิมามเพราะว่าเคาะลีฟะฮ์ ✓ นั่นก็
หมายถึงอิมาม และการเคารพเชื่อฟังต่ออิมามเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งประชาชนจะเดินตามรอยของท่าน
เสมือนดังเช่น การละหมาดที่จะต้องตามอิมาม

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นอิมามและเคาะลีฟะฮ์ ✓ ในทัศนะของอะฮ์ลุลซุนนะฮ์ ✓ คือผู้ที่มาดำรง
ตำแหน่งเป็นผู้นำสูงสุดหลังจากท่านรซูล ทำหน้าที่ปกป้องศาสนาและบริหารราชการแผ่นดินไป
พร้อมๆ กัน

บางทัศนะได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันระหว่างคิลาฟะฮ์กับอิมามะฮ์ ✓ มีดังนี้

อับดุลลอฮ์ ✓ อิบน์ อุมัร (1987: 26) คำว่าอิมามะฮ์ ✓ ในทัศนะของอะฮ์ลุลซุนนะฮ์ ✓ จะ
ใช้เกี่ยวกับศาสนบัญญัติเช่น การอะกีด(การตกลงยินยอม) ส่วนคำว่า คิลาฟะฮ์ จะใช้เกี่ยวกับประวัติ
ศาสตร์

มุฮัมหมัด สุเซ็น (ม.ป.ป. : 19) คำว่าอิมามะฮ์ ✓ ในทัศนะของชีอะฮ์ ✓ นั่นคือ หลักการ
ศาสนา ส่วนความแตกต่างระหว่างคิลาฟะฮ์และอิมามะฮ์ ✓ นั่นคือ คิลาฟะฮ์คือผู้นำประเทศ และอิม
ามะฮ์ ✓ คืออิมามทางศาสนา

จากทั้งสองทัศนะจะเห็นได้ว่าความหมายของคำว่าคิลาฟะฮ์และอิมามะฮ์ ✓ นั่นจะมีความ
หมายที่แตกต่างกัน

นักวิชาการกลุ่มชีอะฮ ✓

มุฮัมมัดอะลี อัลฮัมซารี และคณะ(1997 : 29) ได้กล่าวว่า อิมามเป็นคำที่ใช้เรียกกับเคาะลีฟะฮ ✓ (ผู้แทน) มุสลิมิน ซึ่งถูกแต่งตั้งในเรื่องศาสนา และการเมืองพร้อมกัน แต่ถ้าเป็นเรื่องศาสนา จะเรียกสำหรับผู้ที่นำละหมาดโดยเฉพาะ

ชาฮิด ซาอิด อัคตาร์ ริซวี (2526: 1) ได้กล่าวว่าอิมามหมายถึง บุคคลซึ่งสืบต่อจากท่านรซูล มีสิทธิใน ว่างคับบัญชาสูงสุดแก่มวลมุสลิมในเรื่องศาสนาและกิจการด้านสังคมทั้งหมด

สถาบันอัลบาลาฆ (ม.ป.ป. : 139) ตำแหน่งอิมามในอิสลาม หมายถึง ตำแหน่งผู้นำที่สืบทอดภารกิจของท่านรซูล ผู้นำในการปกครอง ผู้นำประชาชาติและทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนาแก่นมนุษย์รวมทั้งปกป้องรักษาคำสอน

อิมามะฮ ✓ เป็นการมอบหมายประธานมาโดยอัลลอฮ ✓ ซัยยิด ซาอิด อัคตาร์ ริซวี(2526 : 17)กล่าวว่า อัลลอฮ ✓ เท่านั้นที่สามารถจะแต่งตั้งผู้สืบต่อเป็นเคาะลีฟะฮ ✓ ต่อจากท่านรซูล ฉะนั้นประชาชาติจึงไม่มีทางเลือกในเรื่องนี้ หน้าที่ของประชาชาติคือการปฏิบัติตาม อิมามหรือเคาะลีฟะฮ ✓ ได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ ✓ อย่างเดียวเท่านั้น

อิมามะฮ ✓ ในทัศนะของชีอะฮ ✓ จะให้ความหมายเฉพาะซึ่งจะแตกต่างกับกลุ่มมุสลิมโดยทั่วไป กล่าวคือจะยึดถือว่าอิมามได้รับการแต่งตั้งจากองค์อัลลอฮ ✓ เหมือนกับ ซึ่งพระองค์จะเป็นผู้เลือกและจะประธานมุญญิซาด(ปาฏิหารย์)ที่บ่งบอกว่าเขาผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ ✓ และในกรณีการเลือกอิมามขึ้นอยู่กับความประสงค์ของอัลลอฮ ✓ โดยผ่านท่าน รซูล ซึ่ง เป็นผู้บอกว่าใครจะมาเป็นอิมามหลังจากท่าน

2. ประวัติความเป็นมาของอิมามะฮ ✓

ในทัศนะของอะฮ ✓ ลิซซุนนะฮ ✓ กล่าวคือหลังจากการสิ้นชีวิต รซูล เหล่าเศาะหาบะฮ ✓ ได้ประชุมสรรหาผู้นำที่จะสืบทอดรับช่วงอำนาจการปกครองต่อจากท่านรซูล อย่างเร่งด่วนก่อนที่เผ่ากุเรช กลุ่มมุฮาญีรีน¹ กับกลุ่มชาวอันศอร² จะแตกแยกกัน อันเนื่องมาจากความขัดแย้งในเรื่องการสรรหาบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำของตน ซึ่งในขณะนั้นมี 2 กลุ่มคือ กลุ่มมุฮาญีรีนและกลุ่มอันศอร

ทั้งสองกลุ่มจะมีผู้อาวุโสที่วางตัวเป็นกลาง เป็นผู้ที่วิตกกังวลถึงความแตกแยกอันเป็นผลร้ายที่จะเกิดขึ้น

¹ หมายถึง ชาวมักกะฮ์ที่อพยพติดตามท่านรซูล ไปยังมะดีนะฮ์

² หมายถึง ชาวมะดีนะฮ์ที่ให้ความช่วยเหลือท่านรซูล และให้ที่พักอาศัย ที่ทำกินแก่ผู้อพยพที่มาจากมักกะฮ์

อับดุลเราะฮ์ อัลอันซอรีย์ กล่าวว่า หลังจากท่านรซูล ได้จากโลกนี้ กลุ่มอันศอร ได้รวมตัวกันปรึกษาหารือ ณ. ซะกีฟะฮ์ บะนีซาอิดะฮ์ จะให้ ซะอ์ด อิบน์ อุบาดะฮ์ เป็น ผู้นำ ขณะนั้น ซะอ์ด อิบน์ อุบาดะฮ์ กำลังป่วยอยู่แต่มาร่วมชุมนุมด้วย เขาได้กล่าวว่า โอ้อันศอรทั้งหลายไม่มีกลุ่มชนใดอีกแล้วในโลกอิสลามที่จะมีความเลอเลิศยิ่งกว่าพวกท่าน เพราะท่านรซูล อยู่ท่ามกลาง กูเรชเป็นเวลาถึง 13ปีทำหน้าที่เรียกร้องให้พวกเขาละทิ้งการบูชารูปเจี๊วดและหันมาเคารพภักดีพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียว แต่ก็มีเพียงไม่กี่คนที่สรัทธาต่อท่าน รซูล ซึ่งพวกเขาก็หาได้มีความ ปรารถนากองศาสนาไว้ได้ไม่ อีกทั้งยังไม่อาจเผยแผ่ศาสนาให้ยิ่งใหญ่ได้ จึงได้ทรงคัดเลือกพวกท่านให้ได้รับความจำริญ (อ้างในอิบน์ อะซีร์, 1989,2 :12) แต่ฝ่ายมุฮาญีรีนคิดว่าผู้นำจะเป็นใครอื่นไม่ได้ นอกจากชาวเผ่ากูเรช ดังนั้นกลุ่ม อันศอรจึงได้เสนอให้มีผู้นำสองคน โดยกล่าวว่า “พวกท่านก็เลือกผู้นำขึ้นมาคนหนึ่ง เราก็จะเลือกผู้นำอีกคนหนึ่ง” (อัญญอบารี, 1987,4: 242) แต่ท่านอุมร์ได้ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว ผู้นำสองคน ไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ เมื่อเหตุการณ์เริ่มรุนแรงเกือบจะใช้กำลังเข้าตัดสิน ท่านอุมร์ซึ่งอยู่ฝ่ายเป็นกลางจึงชี้แจงให้ฝ่ายอันศอรเลิกล้มที่จะส่งผู้แทนเข้ารับเลือกตั้ง เพราะอย่างไรเสียชาวเผ่ากูเรชคงไม่ยอมเป็นแน่ จากนั้นท่านอุมร์ก็แนะนำว่าไม่มีใครจะเหมาะสมกับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ เท่ากับท่านอับบักร์ซึ่งเป็นผู้อาวุโสและสอดคล้องกับประเพณีอาหรับที่ยกย่องผู้อาวุโสเป็นหัวหน้า เมื่อเป็นเช่นนี้ฝ่ายอันศอรก็เห็นชอบด้วย เป็นอันว่าเสียงส่วนใหญ่เห็นชอบให้ท่าน อับบักร์ ดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ คนแรก ท่านอับบักร์จึงยอมรับตำแหน่งที่ต้องรับผิดชอบนี้ด้วยความสงบเสงี่ยม

ส่วนการดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ของท่านอุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ โดยวะสียะฮ์ จากท่านอับบักร์ กล่าวว่า แท้จริงข้าพเจ้าแต่งตั้งท่านอุมร์เป็นผู้นำของท่าน อ้างใน (อัญญอบารี, 1987:4/248)

การดำรงตำแหน่งของท่านอูสมาน อิบน์อัฟฟาน นั้น ท่านอุมร์ ได้เสนอชื่อสะะหะบะฮ์ 6 ท่าน ได้แก่ 1. อูสมาน อิบน์ อัฟฟาน 2. อะลี อิบน์ อับดุลลิล 3. อับดุลลิล 4. ซุเบร อิบน์ อัลอาวา 5. สะอ์ด อิบน์ อิบิวัคคอส 6. อับดุลรอฮ์ อิบน์ เอาฟ ได้ให้บรรดาท่านเหล่านี้ได้เลือกผู้นำขึ้น หลังจากที่ท่านอุมร์ได้เสียชีวิตสะะหะบะฮ์ ทั้ง 6 ท่านก็ได้ประชุมร่วมกันและลงมติให้ท่านอูสมาน อิบน์ อัฟฟาน ดำรงตำแหน่ง เป็นเคาะลีฟะฮ์ ต่อจากท่านอุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ (อิบน์ ก 993 : 5/144-145)

และการดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ของท่านอะลี อิบน์ อับดุลลิล หลังจากท่านอูสมานได้เสียชีวิตในขณะนั้นสะะหะบะฮ์ ที่อยู่ในมะดีนะฮ์มีจำนวนน้อยและท่านอะลีเป็นผู้ที่เหมาะสมในการรับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ หลังจากท่านอูสมาน ประชาชนจึงได้มาสัจยابันกับท่านอะลี อิบน์ อับดุลลิล (อิบน์ ก 1993 : 5/226)

จะเห็นได้ว่าวิธีการที่มาซึ่งตำแหน่งเคาะลิฟะฮฺ ▼ ทั้ง 4 ท่านนั้นมีความแตกต่างกันและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มบรรดาเศาะหาบะฮฺ ▼ ซึ่งหลังจากที่ได้รับการแต่งตั้งแล้วก็จะมีการให้สัตยาบันของประชาชน

ในทัศนะของชีอะฮฺ ▼ กลุ่มชีอะฮฺ ▼ ได้มุ่งมั่นตัวของพวกเขาไปยังสิบสองอิมามแห่งอะฮฺลุล บัยตุ่ ท่านแรกคือ อะลี อิบน์ อับฏอลิบ จากนั้นจึงเป็นบุตรชายทั้งสองของท่าน คือ ฮาซันและ สุเฎาะฮฺ และจากนั้นก็ป็นทายาทและบุตรหลานผู้ปราศจากบาปอีก 9 ท่านของอิมาม อัลสุเฎาะฮฺ (อัลติญานี , 2541 : 114) อิมามะฮฺ ▼ มิใช่สิ่งที่จะต้องแสวงหาแต่เป็นการมอบหมายประทานมาโดยอัลลอฮฺ ▼ ด้วยเหตุนี้กลุ่มชีอะฮฺ ▼ เชื่อว่าอัลลอฮฺ ▼ เท่านั้นที่สามารถจะแต่งตั้งผู้สืบต่อเป็นเคาะลิฟะฮฺ ▼ ต่อจากท่านรซูล

ที่มาของคำว่าอิมามะฮฺ ▼

คำว่าอิมามหรืออิมามะฮฺ ▼ ได้ปรากฏในอัลกุรอานและอัลหะดีษที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว แต่คำว่าอิมามที่แพร่หลายและที่ปรากฏในหนังสือเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆในอิสลามนั้น มุฮัมหมัด อิมารอฮฺ ▼ (1989: 33) ได้กล่าวว่า คำว่าอิมามที่แพร่หลายและปรากฏในหนังสือต่างๆเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆในอิสลาม ก็คือ เป็นคำที่เกิดมาพร้อมกับแนวคิดชีอะฮฺ ▼ ที่เกี่ยวกับอิมามะฮฺ ▼ และ มุฮัมหมัด อิมารอฮฺ ▼ (1989:37)กล่าวว่า คำว่าอิมามเกิดขึ้นด้วยเหตุผลทางการเมือง หลังจากเกิดกลุ่มต่างๆในอิสลาม กลุ่มชีอะฮฺ ▼ ได้ใช้คำว่าอิมาม และได้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับอิมามะฮฺ ▼

ชีอะฮฺ ▼ เป็นผู้ริเริ่มเขียนในเรื่องอิมามะฮฺ ▼

มุฮัมหมัดศ็อลิฮุดดีน (1960 : 80) กล่าวว่า แท้จริงเรื่องอิมามะฮฺ ▼ เป็นเรื่องที่สำคัญในทางวิชาการด้วยเหตุนี้ชีอะฮฺ ▼ ได้วางรากฐานต่อการเป็นอิมามของอะลี โดยวิธีการโต้ตอบเอกสารทางวิชาการและในบทเรียนต่างๆและได้รวบรวมอย่างเป็นระเบียบในสมัยอับบาสิยะฮฺ ▼ เนื่องจากเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคอวาริชญ์ กลุ่มมูอ ▼ ตะชีละฮฺ ▼ และอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ▼ ด้วยเหตุนี้คำว่า อิมามะฮฺ ▼ จึงเกิดขึ้นในช่วงต้นของสมัยอับบาสิยะฮฺ ▼ อิบน์ นาดีม (1994:249)กล่าวว่าชีอะฮฺ ▼ เป็นผู้ริเริ่มเขียนในเรื่องอิมามะฮฺ ▼

คำว่าอิมามะฮฺ ▼ จะกล่าวถึงในด้านฟิกฮฺ ▼ (ศาสนบัญญัติ)

บุคคลแรกที่กล่าวถึงอิมามะฮฺ ▼ ในด้านฟิกฮฺ ▼ คือ อิมามซาฟิอี ซึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะของอิมาม ไว้ ▼ ในหนังสืออัลอุมุม ซาฟิอี (2001 ค.ศ :2 /309)กล่าวว่า การเลือกอิมามควร

พิจารณาเผ่ากูรอซ เป็นอันดับแรก มุฮัมหมัดฎิยาอุดีน (1960 ค.ศ : 90)กล่าวว่า อิมามซาฟีอีเป็นท่านแรกที่ผนวกเรื่องอิมามลงในหนังสือฟิกฮ์ ▼

คำว่าอิมามะฮ์ ▼ ในกลุ่มอุซูลุดดีน

กามาอุดีน อิบน์ ▼ อปีซารีฟ กล่าวว่า อิมามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการศรัทธาไม่ใช่หลักการปฏิบัติ หลักการศรัทธาในอิมามที่ถูกตั้งหลังจาก คืออับบักร์ อุมร์ อูสมานและอะลี และความประเสริฐของบรรดาท่านเหล่านั้น (อ้างใน มุฮัมหมัดเราะฟีต อูสมาน 1975: 31)

อิมามะฮ์ ▼ จะถูกกล่าวถึงในเรื่องของอิติหมากาลาม (วิชาวิทยา) อัลฮิย (1963: 8/233) กล่าวว่า แท้จริงพวกเราได้กล่าวถึงเรื่องอิมามะฮ์ ▼ ในเรื่อง อิติหมากาลาม และอัลญูรญานี ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เพื่อเป็นการป้องกันความซ้ำที่กระทำโดยกลุ่มนักอูตรีต่างๆ และกลุ่มอัลอะฮ์ ▼ วาอ ▼ (กลุ่มที่นับถือศาสนาตามอารมณ์) และเพื่อปกป้องบรรดาอิมามหรืออิมามที่ได้รับทางนำ จากการถูกใส่ร้ายของบรรดานักอูตรีทั้งหลาย ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้สามัญชนทั่วไปหลงผิดในเรื่องการศรัทธาตามพวกเขา

กลุ่มชีอะฮ์ ▼ ได้กล่าวถึงอิมามะฮ์ ▼ ในเรื่องของอิติหมากาลาม และพวกเขาจะตอบโต้กันในระหว่างกลุ่มคอวาริชญ์และมุอ ▼ ตะซึละฮ์ ▼ ในเรื่องอิมามะฮ์ ▼ ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงได้ผนวกเรื่องอิมามะฮ์ ▼ ให้อยู่ในเรื่องของอิติหมากาลาม

3. แนวคิดเกี่ยวกับอิมามะฮ์ ▼

บทบัญญัติในอัลกุรอานและอัลหะดีษเกี่ยวกับอิมามะฮ์ ▼

บทบัญญัติในอัลกุรอานเกี่ยวกับอิมามะฮ์ ▼

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ﴾
... الآية

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ ▼ ทรงใช้พวกเราให้มอบคืนบรรดาของฝากแก่เจ้าของมัน และเมื่อพวกเขาตัดสินระหว่างผู้คน พวกเขาก็ต้องตัดสินด้วยความยุติธรรม.. “ (อันนิซาอ : 58)

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾
... الآية

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเชื่อฟังอัลลอฮ์ ▼ และเชื่อฟังรซูลเถิด และเชื่อฟังผู้ปกครองในหมู่พวกเราด้วย “ (อันนิซาอ ▼ : 59)

อายัตแรกแสดงให้เห็นว่า อิมามจะต้องมีความซื่อสัตย์และให้ความยุติธรรมต่อมนุษยชาติ ส่วนอายัตที่สอง มนุษยชาติจะต้องเชื่อฟังเคารพภักดีต่ออิมาม

บทบัญญัติในอัลหะดีษเกี่ยวกับอิมามะฮ์ ▼

من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله ومن

يطع الأمير فقد أطاعني ومن يعصى الأمير فقد عصاني

ความว่า “ผู้ใดเชื่อฟังต่อข้า(รซูล) แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ▼ และผู้ใดทรยศต่อข้า(รซูล) แท้จริงเขาผู้นั้นได้ทรยศต่ออัลลอฮ์ ▼ เช่นกัน และผู้ใดเชื่อฟังต่ออิมามของข้า(รซูล) แท้จริงเขาได้เชื่อฟังต่อข้า(รซูล) และผู้ใดทรยศต่ออิมามของข้า(รซูล) แท้จริงเขาได้ทรยศต่อข้า(รซูล)”¹

إذا خرج ثلاث في سفر فليؤمروا عليهم أحد هم ... وعن أبي

هريرة وزاد قال نافع فقلنا لأبي سلمة فأنت أميرنا

ความว่า “ เมื่อใดที่ท่านออกเดินทาง 3 คน ท่านต้องเลือกคนใดคนหนึ่งให้เป็นอิมามของกลุ่มท่าน “ ตามสายรายงานของ อิบุนุรรอยเราะหุ เขาได้เสริมว่า)นาฟิอ ▼ ได้กล่าวว่า (เราได้กล่าวต่ออบูซาลามะฮ์ ▼ ว่า ท่านนั้นแหละคืออิมามของพวกเรา “²

หะดีษทั้งสองนี้เป็นหลักฐานว่า จำเป็นที่จะต้องคัดเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มมาเป็นอิมาม ไม่ว่าจะเป็กลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ความสำคัญของอิมามในอิสลาม

ตำแหน่งอิมามในอิสลาม เป็นตำแหน่งผู้นำที่สืบทอดภารกิจของท่านรซูล เป็นทั้งผู้นำในการปกครอง ผู้นำประชาชาติ และทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาแก่มวลมนุษยชาติ รวมทั้งปกป้องรักษาหลักคำสอนของศาสนา ถ้าหากว่าไม่มีตำแหน่งอิมามผลงานของท่านรซูล สะดุดหยุดลง บทบาทของผู้เป็นรซูลต่อวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติจากยุคหนึ่งถึงอีกยุคหนึ่งก็จะสิ้นสุดลง หลักคำสอนก็จะ

¹ อ้างแล้วในหน้า 2

² บันทึกโดย อิบุนุรอุด-กิตาบ 9 , บาบ87,เล่ม3, หน้า81 , หมายเลข2609. อัลบานียฺ ในซิลซิละฮฺศอฮิหะฮฺ เล่ม4, หน้า 160, หมายเลข 1662. ได้วิจารณ์ว่า หะดีษหะซัน

สูญหายและมีอันต้องถูกทำลาย ศาสนาอิสลามจะกลายเป็นศาสนาแห่งพิธีกรรมที่ปราศจากชีวิต ไม่สามารถรักษาวิถีครรลองชีวิตให้ปลอดภัยจากความเปลี่ยนแปลงได้

ในทัศนะของอะฮฺ ◡ ลิขซุนนะฮฺ ◡ อิมามเป็นสิ่งวาญิบและเป็นสิทธิของอุมมะฮฺที่จะเลือก อิมามหรือเคาะลีฟะฮฺ ◡³ ด้วยเหตุนี้ในอิสลามจะมีหลักการ อัลอัมรุ บิลมะอ์รูฟ วันนะฮฺยู อะนิลมุงกัร (การสั่งให้กระทำความดี และยับยั้งมิให้กระทำความชั่ว) การสั่งหรือการยับยั้งห้ามปรามตามหลักการ จะไม่เป็นที่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ถ้าหากปราศจากอิมาม ดังที่ท่าน ร◡ ได้กล่าวถึงความ สำคัญของอิมามว่า

إن السلطان ظل الله في الأرض

ความว่า “ แท้จริงผู้ปกครอง (ผู้มีอำนาจ) คือ เงาของอัลลอฮฺ ◡ ในโลกนี้ “¹ จากหะดีษ อนัส อิบน์มาลิก

จะเห็นได้ว่าผู้นำนั้นมีความสำคัญยิ่งในอิสลาม ด้วยเหตุนี้ท่านรศ◡ ได้สั่งให้มีผู้นำในกลุ่ม แม้ว่าจะมีเพียง 3 คนก็ตามดังที่ปรากฏในหะดีษข้างต้น

ส่วนชีอะฮฺ ◡ ถือว่าอิมามนั้นเป็นส่วนหนึ่งของหลักการศรัทธา ซึ่งพระองค์อัลลอฮฺ ◡ ได้ กำหนดไว้แล้วในหมู่ผู้มีคุณธรรมเพื่อที่จะดำรงตำแหน่งอิมาม และการศรัทธานั้นจะไม่สมบูรณ์หาก ปราศจากการศรัทธาต่ออิมาม ด้วยเหตุนี้ อิมามจึงมีความสำคัญยิ่งในอิสลาม ดังที่อบีญะฮ์ ◡ ฟัรได้ กล่าวว่

بني الإسلام على خمسة أشياء على الصلاة والزكاة والحج

والصوم والولاية قال زرارة فقلت وأي شيء من ذلك أفضل

فقال الولاية

³ ตามทัศนะของ อะซาฮิเราะฮฺ อะฮฺ ◡ ลิขซุนนะฮฺ และส่วนใหญ่ของมุตาชีลาฮฺ ว่าเป็นเป็นสิ่งวาญิบ (อัลอามีดีฮฺ1992 : 70-71)

¹ บันทึกโดย อัลบัยฮะกีเย เล่ม8, หน้า 281หมายเลข16650 .ติรมีซีเย กิตาบ 34,บาบ47,เล่ม 4, หน้า 96,หมายเลข 2231. อัลบานีเย ในอัลซิลลีละฮฺอัศศอฮีหะฮฺ เล่ม5, หน้า 376, หมายเลข 2297 .วิจารณ์ว่า หะดีษหะซัน

“อิสลามดำรงอยู่บนหลักห้าประการ คือ การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด การประกอบพิธีฮัจญ์ และการปกครอง ชูรอรอฮฺ กล่าวว่างั้นฉันจึงถามว่าสิ่งใดเป็นหลักที่สำคัญที่สุด เขาตอบว่า การปกครองอัลวิลายะฮฺ” (กุไลนีย, (18/2 :1365

สถานภาพของอิมาม

อิมามเป็นผู้พิทักษ์ปกป้องศาสนาและบริหารกิจการแผ่นดินไปพร้อมๆ กัน ดังที่ อัลมาวัรดี ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า อิมาม คือ ผู้สืบทอด(ผู้แทน)จากท่านรซูล ใน พัทธการรักษาศาสนา และบริหารกิจการแผ่นดิน ซึ่งมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ได้แก่ การยึดมั่นในคุณธรรม ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ความรู้ความสามารถ และปฏิบัติตามอัลกุรอานและซุนนะฮฺ เป็นตำแหน่งสูงสุด หากเขาปกครองด้วยความยุติธรรม เขาจะได้รับผลตอบแทนในโลกหน้า ดังที่ท่านรซูล ได้กล่าวว่า

سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله... إمام عادل... الحديث

“มีเจ็ดกลุ่มที่จะอยู่ภายใต้ร่มเงาของอัลลอฮ์ ซึ่งจะไม่มียอมเงาใดๆ เว้นแต่ร่มเงาของพระองค์เท่านั้น คือ อิมามที่มีความยุติธรรม ...”¹

ฝ่ายอะฮฺลิซซุนนะฮฺ เชื่อว่า อิมามเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปแต่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการเป็นอิมาม ซึ่งจะนำประชาชาติให้ได้รับความสันติสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ด้วยเหตุนี้อิมามจึงต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชาติ

ส่วนชีอะฮฺ เชื่อว่า อิมามเป็นผู้ปกครองที่สูงสุดเป็นประมุขของประชาชาติที่ประเสริฐ เป็นแบบอย่างของมนุษยชาติ มีคุณสมบัติที่ดั่งมาอย่างมากมายและมีคุณสมบัติที่เด่นเป็นพิเศษ เช่น ความรู้ ความกล้าหาญ ความสุขุม ความบริสุทธิ์ ความเอื้อเฟื้อ ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ และมีความมีคุณธรรม (อัลติญานี, ม.ป.ป. :46) และเชื่อว่าอิมามต้องคัดเลือกในหมู่มนุษยชาติได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์ ได้รับการรู้จากท่านรซูล และจากอิมามคนก่อนๆ เมื่อหาใหม่เกิดขึ้นท่านจะรู้คำตอบจากการคลางจากพระเจ้าโดยผ่านจิตใจอันบริสุทธิ์ซึ่งอัลลอฮ์ ประทานให้ท่านและท่านจะได้รับความรู้เข้าใจอันสมบูรณ์โดยไม่มีข้อผิดพลาดใดๆ (มุฮัมมัด ริฎอ อัลมุศ็อฟฟิร, ม.ป.ป. :49) นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นผู้ที่ไร้บาปปราศจากมลทินและไม่มีข้อผิดพลาดใดๆอีกด้วย

¹ อ้างแล้วในหน้า 4